



bijenteelt

verschijnt maandelijks • jaargang 1 • sept. 1965 - 9

**maandblad van de bijenhoudersbonden a.b.t.b., i.l.t.b. en n.c.b.
en de vereniging tot bevordering der bijenteelt in nederland**

GELEGENHEIDSKOOPJES

Voor koninginnetelers:

Boek Luwig-Mayer: Neuzetliche Weiselzucht, besproken in Groentje jan. 1962 blz. 13, 51 blz. slechts	f 3,—
Robert Delpéree: L'Elévage des Reines, 123 blz.	f 3,—
Onze laatste houten teeltdopjes, per stuk slechts	f 0,20
Onze laatste teeltlatten met 10 gaten, per stuk slechts	f 0,30
Onze laatste arrestkooitjes Zander, per stuk slechts	f 0,70
Onze laatste apparaten voor het invoeren van koninginnen volgens Wohlgenuth. De koningin komt eerst in aanraking met enkele bijen, daarna loopt ze uit temidden van de ongevaarlijke bouw-bijen. De zekerste methode. Per stuk slechts	f 0,50
Onze laatste houten vormen voor het maken van kunstmatige koninginnecellen, per stuk slechts	f 0,50
Onze laatste Amerikaanse kooitjes voor het verzenden en veilig invoeren van koninginnen, zie Groentje juli-aug. 1963 blz. 103, per stuk slechts	f 0,50

Voor doe-het-zelvers:

1 drijfwerk voor slinger slechts	f 35,—
1 snijkraan voor slinger slechts	f 7,50
1 motor met drijfwerk voor slinger slechts	f 130,—
Voor iedereen:	
1 plastic bijenweegschaal, gebruiksaanwijzing en foto zie Groentje november 1960 blz. 170, slechts	f 12,50
bijenweegschaal met schuifgewicht slechts	f 60,—
1 dito, moet een kwastje verf hebben, slechts	f 35,—
1 tweeraamsslinger, iets beschadigd, slechts	f 100,—
Een paar honingzeven, iets beschadigd, per stuk slechts	f 6,—
Flesjes voor verzending van honingmonster, in houten kokertje, per 10 stuks slechts	f 1,50

Levering onder rembours, mits onverkocht, vracht voor koper

Op uw bestelling vermelden:
gelegenheidskoopjes.

Goede dingen

BIJENHUIS WAGENINGEN

Telefoon 0 8370 - 2863

GIRO 823276

HONING OOGSTEN

170. Honingslinger, 3 raams, met wormwielaandrijving, vrijloop, rem, aftapkraan en stevig ijzeren onderstel	f 185,—
171. Honingslinger, 4 raams, constructie en afw. als voor	f 195,—
172. Honingslinger, 2 raams, als boven, echter zonder onderstel (tafelslinger)	f 145,—
173. Drijfwerk voor honingslinger	f 41,—
174. Handkolbtoestel, voor het lossen van heidehoning	f 32,—
175. Heidehoningborstel, groot model	f 7,70
176. Ontzegelvork, het gemakkelijkste ontzegelgereedschap	f 5,—
177. Ontzegelmes, groot model	f 6,—
178. Ontzegeltablet, met drupbak (voorkomt honingverlies bij het ontzegelen)	f 25,—
179. Honingzeef, dubbel met hengsels, Ø 16 cm	f 9,20
180. Honingzeef, dubbel met hengsels, Ø 22 cm	f 11,80
181. Honingzeef, dubbel met beugel, Ø 16 cm	f 9,20
182. Honingzeef, dubbel met beugel, Ø 22 cm	f 11,80

183. Kaasdoek voor het zeven van honing, 75 x 75 cm	f 1,10
184. Aftapkraan	f 10,—

HONING VERPAKKEN

190. Honingflacons, 450 grams, met schroefdop en inlage, verpakt in stevige cartonnen doos van 24 stuks, (prijs met inbegrip van de doos) per stuk	f 0,20
191. Honingflacon, 250 grams, met schroefdop en inlage, verpakt in stevige cartonnen doos van 24 stuks, (prijs met inbegrip van de doos) per stuk	f 0,18
192. Honingbokaal, 450 grams, met schroefdop en inlage, verpakt in stevige cartonnen doos van 12 stuks, (prijs met inbegrip van de doos) per stuk	f 0,32

➤ Honingflacons, 450 grams, met plastic dop in doos van 24 stuks, inclusief doos per stuk (tijdelijk) f 0,17

N.V. Honingzemerij „Het Zuiden”, Boxtel - Tel. 04106-2306, Postbus 2

IMKERS VERTELLEN EN VRAGEN (VIII)

BIJENTEELT

Maandblad van de Bijenhoudersbond van de L.L.T.B., de Bijenhoudersbond van de N.C.B., de Imkersbond van de A.B.T.B. en de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland.

*

Redactie:

P. A. M. van Dongen, Ravelyn 4, Steenberg en R. P. Groenveld, Bijenhuis, Wageningen (eindredacteur).

*

Redactiecommissie:

W. Assink, Enschede; J. Beyer, Heerlen; P. L. Lammers, Oss en H. G. Maagendans, Arnhem.

*

Adviseur:

De rijksbijenteeltconsulent

*

Advertenties en Speurbijtes:

N.V. Van Mastrigt en Verhoeven, Oude Kraan 16, Arnhem.

*

Versehindag:

De eerste woensdag van de maand.

*

Inzending kopij:

Vóór de 10e der maand.

Nieuwe leden, adreswijzigingen, abonnementen, bestuurszaken enz.:

Voor de A.B.T.B.:

Imkersbond A.B.T.B., Postbus 129, Arnhem.

Voor de L.L.T.B.:

Bijenhoudersbond L.L.T.B., Klompstraat 21, Heerlen.

Voor de N.C.B.:

Bijenhoudersbond N.C.B., Spoorlaan 50, Tilburg.

Voor de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt:

Bijenhuis, Wageningen.



Waar imkers elkaar ontmoeten, praten ze over de bijen. 's Zondags op het kerkplein met misschien slechts de korte opmerking „Niks gunstig voor de bijen, met al dat koel en regenachtig weer”. Of voor en na een publieke verkoping in de veilingzaal zien en zoeken ze elkaar om ook wat „te bieën”. Ook op de vluchtheuvel, waar ze veilig staan voor het drukke verkeer, wagen ze gerust een kwartier aan de inkermethode of de honing-oogst. Zelfs in de straat springt een imker van de fiets, als hij een collega ontmoet. Hij wil even vertellen hoe het hem gegaan heeft in de zwermtijd.

Een heel verhaal

Op de vluchtheuvel langs het parkeerterrein de 26-11-1964. D. v. H. te K. maakte een lofelijk begin aan het gesprek. Want hij informeerde naar de toestand van een zieke collega-imker. Zijn tweede vraag was: „goed wat honing geslingerd dit jaar”? En toen sloeg hij een heel verhaal los over zijn imkeren. Om het overzichtelijk te maken zullen we het wat indelen.

De uitkomst van 1964. Ik ben heel goed content over dit jaar. Van mijn drie kasten beurde ik ruim f 130,— voor verkochte honing. Nu heb ik nog een nabetaling te wachten. Want de meeste honing leverde ik aan de zemerij. Ik slingerde 60 pond zomerhoning en 34 pond heihoning. 'k Wil het er graag ieder jaar voor doen.

Hoe hij imkerde

De Aalster methode keur ik niet af. Maar voor oudere mensen vraagt ze naar mijn mening toch wel doorlopend erg veel oplettendheid en zorgen. Daarom werk ik maar op mijn manier. Dat is zo:

De inwintering moet natuurlijk goed zijn met ruim voldoende voer en veel bijen, ook zeker veel jonge bijen. Dan begin ik ongeveer half maart met drijven. Daar blijf ik geregeld mee doorgaan tot de fruitbloei.

Na het fruit zet ik dat nog wat door. Zo ontwikkelen de bijen zich tot sterke volken. Na half mei, ongeveer de twintigste zijn ze dan wel stevig uitgegroeid. Dan pak ik er de moeder uit en nijp ze dood. De darren kop ik en als er al doppen staan, belegd of onbelegd, neem ik ze sekuur allemaal weg. De bijen moeten nu redcellen aanzetten. Daaruit laat ik de eerste zwerm met een jonge koningin afkomen. Die ontgaat me niet! Want die komt (meestal) dertien dagen na het uitvangen van de oude koningin. Dit is dan ook om zo te zeggen de enigste datum waar ik op letten moet. Na het scheppen van de zwerm, dezelfde dag nog natuurlijk, kijk ik het volk nauwlettend na en ik ruim alle doppen op. Dit is betrekkelijk gemakkelijk, omdat er immers een grote zwerm afgekomen is. Heel tegen de avond schud ik de zwerm op zijn oude kast terug. Dan is alles klaar! Er komen geen zwermen meer. Expres vang ik de oude moeder uit de verschillende kasten met een of twee dagen tijdsverschil, om te voorkomen dat op een en dezelfde dag meer dan een kast zwermt. Een maar-tje. Ja, 't is wel wat jammer dat er in drie weken geen eitjes worden gelegd. Dat wordt echter ook een beetje goedgegemaakt, doordat het volk dan zowat veertien dagen geen

broed hoeft te voeren. Daar wordt nu toch geen honing voor verbruikt.

De nieuwe moer komt aan de leg 21 dagen na het uitnemen van de oude koningin. Weer 9 dagen later heeft het volk gesloten broed. Ik hoef dan in ruim twee weken na de controle toen de zwerm er af was, het volk niet na te zien. Dat is ook een goede kant. De bijen met rust laten is immers zo goed. Daar zijn bielui die er te dikwijls zo wat in „rommel-len”.

Ondanks het maar-tje. In de tijd van de zomerdracht heb ik goede volken. Als er dan honing valt, krijg ik zeker mijn part. Na de controle of de jonge koningin broed aanzet, hoef ik de bijen zo om de acht tot tien dagen maar eens na te zien. De jonge moer legt vanaf ongeveer 15 juni nog zeer veel. Daardoor zijn er zes weken later weer nieuwe vliegbijen. Er verlopen nadat de jonge moer begint te leggen tot de bloei van de hei zowat zeven weken. Op de hei kunnen die volken er ook heel goed voor staan.

Meent u ook niet, dat er met zo te werk te gaan veel minder zorgen aan de bijen hoeven besteed te worden? En dat er honing mee gewonnen kan worden?” Zo besloot D. zijn heel verhaal.

Zorgen aan de veger

Men zal tegen de bewering van D. geen erg grote bedenkingen kunnen opwerpen. Op zijn vraag kan men moeilijk anders antwoorden dan met ja. Zijn manier van imkeren vergt minder zorgen. Dit kan gevoeglijk aangegeven worden door de zorgen aan de veger na te gaan.

1. De veger is een kunstzwerm met de oude, overwinterde koningin. Hij verschilt daarom wat met de eerste zwerm, die zich op natuurlijke wijze van een zwermrijp ge-

worden stamvolk afsplitst. De vliegbijen van de kunstzwerm zijn haar „geheugen voor de standplaats” niet kwijtgeraakt. Plaatst men de veger kort bij de standplaats van het hoofdvolk waarvan hij genomen is, dan keren die vliegbijen op de oude plaats terug. De veger zit zo enkele dagen zonder vliegbijen. Er komt geen nectar binnen. Hij moet gevoerd worden indien hij geen raam met goed wat voorraadvoedsel meekreeg.

W. v. 't Land koopt à
contant tegen de hoogste
prijzen ruwe en zuivere
was, ruwe en zuivere
honing. Tevens het adres
voor uw inkersartikelen.
HONINGZEMERIJ
Tel. 2607 — Barneveld

In ander opzicht vertoont de veger overeenkomst met de eerste, natuurlijk afgekomen zwerm. Het is nl. een oudemoerszwerm, waar de drang in zit om weer eens te zwermen. Daar begint hij zich al na ongeveer tien dagen verwijderd op toe te leggen. Dan kan hij al darreraat bouwen en beleggen. Goed dertig dagen later kan hij zwermrijp zijn. Zo'n oudemoersveger zal de „zwermplannen te eer doorzetten als hij bekrompen in een zes-raamskastje zit. En daarin wordt hij dikwijls gehuisvest.

2. Men tracht dit weer zwermen te verhinderen. Dit vereist voortdurende zorg. Liefst zet men de veger daarom op uitsluitend uitgebouwde raten fijn werk, om te voorkomen dat al gauw darreraat gebouwd wordt.

Verder ontnemt men aan de veger ramen met gesloten broed. In de plaats daarvoor geeft men weer uitgebouwde raten fijn werk. Dan heeft de veger druk werk, dat zijn zwermneiging kan temperen. Het uitgenomen gesloten broed geeft men meestal aan het hoofdvolk waaruit de veger ge-

nomen is. Dit moet men echter niet doen vóór de jonge koningin in het stamvolk goed aan de leg is. Dit kan zijn 21 dagen na het nemen van de veger. Doet men het eer dan kan het eitjes leggen door de jonge koningin verschoven worden.

3. De veger remt men ook in zijn zwermtoeleg door hem enkele meters naar voren uit de rij te zetten. Dan raakt hij zijn vliegbijen kwijt en krijgt geen voedselvoorraad toegevoerd. Daardoor kan het eitjes leggen weer eens beperkt worden.

4. Natuurlijk dient de veger, goed dertig dagen nadat hij van het hoofdvolk werd afgenomen, minstens om de negen dagen gecontroleerd te worden op aanzetten van doppen. Als ze aanwezig zijn, moeten ze uitgenomen worden.

5. Wil men de veger laten overwinteren, dan zal hij op voldoende voorraad gevoederd moeten worden. Dat kan zeker tot acht kg suiker kosten. Hij dient bovendien zo geplaatst en verzorgd te zijn dat zelfs strenge vorst hem niet zal hinderen.

Voordelen van de veger

Ontegenzeggelijk biedt de veger ook voordelen. De geestdriftigen over de Aalster stellen die vanzelfsprekend tegenover de zorgen.

1. De oplettendheid, die de zwermneiging van de veger met oude koningin vereist, wordt ruimschoots vergoed door het blijvend eierleggen van de moer in de veger. Het overbrengen van gesloten broed van de veger naar het stamvolk is een zeer geschikt middel om de drie weken stilstand van eiafzetting in het stamvolk te overbruggen. Broed van de veger inhangen bij het stamvolk wordt enkele keren herhaald. Het stamvolk met jonge moer, dat niet op zwermen toelegt, wordt zodoende beduidend versterkt om des te meer

van de zomerdracht binnen te halen.

2. Als men de veger inwintert op voldoende voorraad, heeft men na de winter twee leggende moers: in het hoofdvolk en in de veger. De overjarige moeder in de veger is nog goed bruikbaar. Zeker tot de tijd gekomen is om broed en bijen van de veger te verenigen met het hoofdvolk, voor de fruitbloei. Dit wordt daardoor extra versterkt om des te meer te zamelen op de voorjaarsdracht.

Hiermee is niet gezegd, dat elk volk in het voorjaar versterking nodig heeft om een goed fruitvolk te zijn.

3. Zou men de veger niet willen inwinteren, dan kan men na de zomer het hoofdvolk met

broed en bijen van de veger tot een extra stevig wintervolk maken. Dit zal zich na de winter te gemakkelijker en ook wel vroeger tot een zeer goed volk ontwikkelen.

4. Gebruikt de imker de overwinterde veger niet om het hoofdvolk te versterken, dan kan de veger een heel geschikt volk zijn om geplaatst te worden in een kas aardbeien of in of bij een augurkenkas. De geldelijke vergoeding, die de imker hiervoor van de kashouder ontvangt, is ettelijke malen zoveel als de inwintering van de veger gekost heeft.

De Aalster mag men aanbevelen

De Aalster werkwijze is goed als de streek zich daarvoor

leent. Als de imker in hoofdzaak honing moet winnen van de zomerdracht. Of de imker van de hei ook nog wat halen zal, kan een meevaller zijn.

Zullen er niet nog al wat bijenhouders zijn, die van de Aalster methode wel gehoord hebben, maar ze niet goed en doorgevoerd weten toe te passen? Wagen ze zich er toch aan, zo maken ze wellicht teleurstellingen mee. Laten ze dan liever maar op hun beproefde manier imkeren. Ze kunnen met D. zeggen: ik keur de Aalster niet af, maar ik werk toch liever op mijn manier. Dan weet ik wat het wordt en wat er van komen kan.

P. H. Martens.

Practische actualiteiten

Of u in 1966 nog imker zult zijn wordt meestal in september bepaald. Dat gebeurt niet door het weer in de winter, of door de lengte van de winterzit, maar meestal door de imker zelf. Wordt in september een voldoende sterk volk ingewinterd met voldoende voer van geschikte kwaliteit en op de juiste manier, dan zal dit ook voor 99 1/2% zeker goed door de winter komen. De imkers, die in het voorjaar een „requiescat in pace” moeten aanheffen over hun dode volken, doen er goed aan dit gezang door een welgemeend „confiteor” te laten volgen, waarbij het herhaalde „mea culpa” wel met enige stemverheffing gezongen mag worden. Kortweg gezegd: dode volken in het voorjaar zijn vrijwel altijd schuld van de imker zelf.

Voldoende sterk

Een volk, dat bestemd is om de winter te overleven moet voldoende sterk zijn. Op 15 september zes ramen bezet, waarvan vier ramen broed is wel een armzalig minimum. Zo'n volkje komt de winter wel door, maar zet in het voorjaar geen zoden aan de dijk, omdat het meestal te zwak is om op eigen kracht zich verder te ontwikkelen. Een volk, dat op genoemde datum 10 à 15 ramen bezet, waarvan 8 broedramen is bijzonder geschikt. Zéér sterke volken komen meestal niet beter door de winter dan normale. Sterke volken lijken in de winter naar verhouding meer bijen te verliezen dan zwakkere.

Daarom heeft het geen zin vóór de winter normale volken nog te versterken. Ook is het nutteloos om normale volken vóór de winter op te offeren, door ze bij een ander te vegen. Vanzelfsprekend moeten te zwakke volken bij andere worden gevoegd.

Voldoende voer

Een volk heeft voldoende voer, wanneer het 20 tot 24 pond verzegeld voer heeft opgeslagen. Om dit te controleren kan men 1 dm² (een vlak van 10 bij 10 cm) aan twee zijden van de raat verzegeld, op 1 pond rekenen. Rond 1 september bepaalt men dus hoeveel voer een volk bezit aan eigen verzamelde honing. Is dat b.v. 6 pond, dan dient men dus nog 14 tot 18 pond suiker bij te voeren. Voert men te weinig, dan dient men in het voorjaar bij te voeren, vóór de dracht begint. Meestal zullen de bijen dan door de lage temperatuur het voer niet opnemen. Is de voorraad te groot, dan heeft het volk in de winter te weinig lege cellen ter beschikking om in te kruipen. Ook verliezen de raten hun isolerend vermogen. Om deze redenen zitten de bijen ook altijd tégen het voer aan, maar niet óp het voer. Imkers die meer wintervoorraad wensen dan 25 pond zullen dan ook een lege honingkamer boven op de broedbak

moeten zetten, waar de bijen dan de wintervoorraad in opbergen. Zelf blijven ze dan in de broedbak zitten. In de winter, vooral bij zware kou, bestaat de kans, dat de bijen niet over de beide latten heen kunnen van de broedbak naar de honingbak. De tros sterft dan de hongerdood op een afstand van 2 cm van een voedselvoorraad van meer dan 20 pond.

De Juiste manier

We willen niet beweren, dat er maar één alleen-zaligmakende methode is. We willen een veelgebruikte en aan de praktijk getoetste methode aangeven, die het risico praktisch tot nul reduceert. In het algemeen prefereert men snel inwinteren. Met behulp van een grote voerbak dient men 5 kg. suiker in één keer toe. Na enkele weken herhaalt men dat kunstje en de inwintering is klaar. Sommigen (velen ???) doen zoals iemand, die aan een hond een plakje vlees voert. Hij snijdt dit plakje in tien (microscopisch) kleine stukjes. We menen, dat de eigenaar meer genoege heeft van het plakje vlees dan de hond. Vooral, wanneer het beestje voor elk stukje ook nog eens moet opzitten en pootje geven.

Supersnel

Persoonlijk voer ik supersnel. Bij de 20 à 30 volken deponeren we 5 kg suiker in de voerbak. Met de slang van de waterleiding vullen we koud water aan tot de bak vol is. Na twee dagen is vrijwel alle suiker opgenomen. Na één of twee weken herhalen we dit kunstje en de bijen zijn klaar voor de winter. Wel controleren we of de suiker werkelijk is opgeslagen. Als men zorgt hier op 15 à 20 september mee klaar te zijn, hoeft men in het geheel geen warm water te gebruiken. Treft men slecht weer, dan nemen de bijen het voer slecht op. Echter warm suikerwater wordt dan ook niet opgenomen. Trouwens, na een uur is heet suikerwater afgekoeld tot normale temperatuur. Voordelen: Geen gesleep met suikerstroop, geen water te koken, minder kans op roven, minder uitvliegen bij slecht weer. Alleen moet men dus tijdig klaar zijn en men moet de eerste keer de bijen de weg naar de voerbak wijzen door wat suikerwater in de voerspleet te „morsen” of wat honing (geur) in de spleet te doen. Steeds blijft er wel wat gekristalliseerde suiker in de bak ach-

ter. Even wat water bijvullen, desnoods even roeren en de volgende dag is het opgenomen.

Verzegelen

Het toegediende voer moet verzegeld worden, anders gaat het gisten. Gegist voer is dikwijls één der doodsoorzaken van een wintervolk. Bij lijkschouwing loopt dan schuimend dun suikerwater uit- en over de raten. De imker denkt dan dikwijls, dat voer de doodsoorzaak is of nosema. Indirect kan dat ook wel waar zijn, omdat deze ziekten zeker bevorderd worden door slecht verzegeld voer.

Imkers, die late drachten bezoeken (heide en zee-aster) nemen in dat opzicht grote risico's. Na de dracht dienen ze geen dag verloren te laten gaan en als de bliksem inwinteren. Zelf stuur ik de volken steeds met een opgezette honingkamer naar deze drachten. Na afloop kan men de honingkamer afnemen en slingeren. Uit de broedbak haalt men dan buiten de beide kantramen niets meer. Men voert dan alleen nog zoveel suiker bij als nodig is.

Ook kan men de honingkamers soms al wegnemen vóór de dracht afgelopen is. Wat hierna nog gehaald wordt, dient als wintervoorraad.

Acht ramen

Bij het inwinteren laat men de volken niet meer ramen behouden dan nodig is. Minimaal is dat zes, maximaal bedraagt dat acht. Persoonlijk geef ik er de voorkeur aan de volken in te winteren in de bovenste van twee broedbakken. Hierin bevinden zich (bij een sterk volk) hoogstens acht ramen. Aan de zijanten hang ik ter weerszijden een sluitplankje om te voorkomen, dat sterke volken raten bijbouwen. In de onderbak laat ik *voorlopig* tien ramen hangen als voorlopig reserve-bergplaats van het opgenomen wintervoer. Als alles klaar is worden deze raten opgeborgen. Geeft men de bijen bij snel inwinteren uitsluitend 8 ramen in de broedbak, dan blijft er te weinig ruimte voor broedaanzet.

Klimramen in de onderbak vinden we overbodig. Soms laten we enkele sluitplankjes in de onderbak hangen. Klimramen vindt men in het voorjaar dikwijls geschimmeld terug.

Door het geven van 8 ramen in de broedbak, dwingt men de bijen de gehele voorraad in deze ramen op te bergen. Geeft men ze tien ramen, dan bestaat de mogelijkheid, dat er zich slecht-gepulde raten in de tros bevinden. Bij lage temperaturen kunnen de bijen zelfs 1 cm lege raat niet overbruggen. Ze sterven dan de hongerdood met volle raten in het onmiddellijk bereik, die echter niet bereikt kunnen worden. Ook dit is een veel voorkomende doodsoorzaak.

Twee bakken

Dat we onder de broedbak met acht ramen, waarin de bijen overwinteren nog een lege broedbak (eventueel met enkele klimramen) hangen, heeft

Wij kunnen U alles leveren op het gebied der **Bijenteelt**. Door eigen importen koopt U bij ons **voordeliger**. Vraagt onze gratis prijslijst even aan.

Ook kunnen wij U leveren voor wederverkoop voor de laagste prijzen div. soorten honing van de **allerfijnste kwaliteiten**. Vraagt hiervoor onze speciale honingprijslijst die wij U gaarne gratis toezenden.

Bijenstand H. T. van Dam & Zn.

Jubbega (Fr.) - Telefoon 05165-382

tot doel de bijen tijdens de winterzit zo rustig mogelijk te houden. Ze hebben minder last van directe windvlagen, en vliegen niet zo snel uit, wanneer de zon in het vlieggat schijnt. Wel houden ze gewoonlijk hun reinigingsvlucht in het voorjaar wat later, dan de volken op één bak. Dit is echter geen bezwaar, wanneer de inwintering correct is geschied. In het voorjaar is de lege onderbak gemakkelijk te zuiveren van wasmul, zonder dat men de bijen stoort. Begint de dracht, dan behoeft men eenvoudig de beide kantraten in de bovenbak en de tien raten in de onderbak weer op hun plaats te hangen. Dit kan allemaal gebeuren, zonder dat de bijen het „merken”. Speciaal in het voorjaar is dat belangrijk.

Hoe dik?

Als men inwintert dient men meestal suiker met water toe. Hoe vroeger men begint, hoe minder belangrijk het is hoeveel water men aan de suiker toevoegt. Hoe later men voert, hoe minder water men aan de suiker toevoegt. Is het eenmaal september geworden, dan neemt men voor de inwin-

tering meestal twee delen suiker op één deel water. Neemt men teveel water, dan nemen de volken de stroop minder goed op; hij wordt minder goed en snel verzegeld en vraagt veel verdampingsarbeid. Bovendien wordt het vochtgehalte in de kast bijzonder hoog, wat weer aanleiding geeft tot condenswater en schimmel. Neemt men te weinig water, dan kan de stroop in de raat of zelfs al in de voerbak gaan kristalliseren. De bijen moeten dan water van elders halen, hetgeen weer risico en arbeid geeft. Steeds meer (in Duitsland) begint men de bijen in te winteren met droge suiker. Men moet dan echter vroeg (juli-augustus) beginnen. Zelf nemen we hiermee een proefje.

Zindelijk

Bij het inwinteren dient de nodige zindelijkheid in acht te worden genomen. Kraakschone voerbakken en zuivere suiker zijn vereist. Bijen- en wespenlijken van soms vóór de wereldoorlog en verzuurde suikerresten kunnen uw nieuw toegevoegde suikerstroop in enkele dagen of uren tijds omzetten in een gevaarlijk giftig brouwsel.

UIT DE JAAGKIEPS

HET BIJENJAAR 1865 (slot)

Op 3 augustus werden op de heide 10 korven „gejaagd”, zij wogen zonder bijen van 30 tot 42 pond.

Op 2 september werden 30 bevolkte en enige gestorven volken teruggehaald; de levende wogen van 14 tot 41 pond.

In 1865 werden opgezet 14 ronde korven en 3 „Dzierzons”; de ronde korven wogen van 23 tot 41 pond. Bij de ronde korven waren 6 volken, die naar de heide waren geweest, hiervoor waren de zwaarste uitgekozen.

Dan volgt hier de verantwoording over 1865:

Uitgaaf

19 April Dorus 51½ dagen	f	5,50
19 April Touw 4 p	„	1,60
19 April Stroo	„	1,00
12 July Tol en vertering	„	1,50
3 Augs Tol en vertering	„	1,00
2 Sept Tol en vertering	„	1,65
Stageld voor 35 korven	„	1,75
9 Oct Albert 3 nachten	„	3,00
	f	17,00

Ontvangst

10 July 4 p reute	f	1,80
16 Augs 148 p honig a 16 ct	„	23,68
16 Sept 32 p honig	„	5,15
Tafelhonig 79 p	„	12,64
1 Oct 10 p reute a 45 ct	„	4,47½
	f	47,74½

af uitgaaf „ 17,00

Zuivere opbrengst f 30,74½

En de Balance van de Bijen met toebehoor op 1 January 1866:

50 korven a 50 ct	f	25,00
3 Dzierzons a f 1,—	„	3,00
Honig in de 20 honigkorven		
100 p. a 16 ct	„	16,00
Honig in de 17 opzetters		
324 p. a 16 ct	„	51,80
Voerhonig ongeveer 80 p	„	12,80
Doeken ongeveer 30 a 10 ct	„	3,00
Schepkorven enz.	„	3,00

f 114,64

Deze aantekeningen geven mij aanleiding tot de volgende opmerkingen:

Reute zijn volgens mij geperste of uitgelekte raten, die voor 45 cent verkocht werden. Tafelhonig zal honig in de raat zijn, opmerkelijk dat hiervoor dezelfde prijs wordt berekend als voor de andere honing (lek of pershoning?)

Volgens een aantekening oogstte onze imker van 37 volken 259 p. honing, die hij dus alle verkocht. Maar behalve deze honing had hij nog 504 pond in zijn opzetters, honigkorven en voerhonig.

1865 schijnt een goed honingjaar geweest te zijn, hetgeen blijkt uit de honingprijs, deze was dat jaar maar 16 ct tegen 20 ct in 1864 en 1866.

Jékavé.

UIT DE JAAGKIEPS

Zwermen in Californië

In de stad Sacramento en zijn voorsteden heeft men elk voorjaar veel zwermen; een bijenhouder schat het aantal op wel duizend. Hij maakt werk ervan deze te vangen en schepte er in 1964 meer dan 160. Op één dag wel 16, en in één geval 4 zwermen in één tuin.

Hij maakt gebruik van „prop-an” bij het vangen, vooral bij zwermen die tussen muren zitten, maar men moet daarbij de juiste dosering kennen.

Canadian Beejournal 1965/1.

Bijenuitlaat

In het juninummer hebben wij het gehad over het bijen-vrij maken van de honingkamer. Terzake vinden wij in Gleanings 1965/2 nog het volgende:

Het gebruik van chemicaliën bij het bijenvrij maken van de honingkamers geeft niet altijd bevredigende resultaten en beroepsimkers in Amerika doden de in de honingkamer achtergebleven bijen met gas.

Een bijenhouder in Californië heeft proeven genomen met verschillende uitlaatborden, daar die van hout met één uitlaat in het midden, volgens hem, niet voldoen.

Hij heeft houten borden gemaakt met 4 en 5 uitlaten, ramen met gaas met meerdere uitlaten en is tot het resultaat gekomen dat een gazen raam, met twee uitlaten, in twee schuins tegenover elkaar geplaatste hoeken, het beste voldoet. Maar dan moet één uitlaat de bijen buiten de kast voeren en de andere naar de onderste kast.

De bijen gaan dan overdag naar buiten en deze kunnen niet meer in de honingkamer komen en 's nachts gaan de resterende bijen binnendoor naar de broedkamer.

Beschadigde moerdoppen

Een Vlaamse imker, A. de Maeyer dacht tot voor kort, net als iedereen, dat de inhoud van een beschadigde gesloten moerdop volkomen waardeeloos was geworden.

Uit de literatuur was hem nooit gebleken dat men daarover andere opvattingen had. Door proefnemingen op vrij grote schaal is hem gebleken dat dit niet per sé het gevolg is. Hij durft beweren dat buiten het onmiddellijk bereik van de bijen en in gepast klimaat, het ontbreken van het natuurlijk stoffelijk omhulsel (dop) geen hinderpaal is voor de verdere ontwikkeling van de larve. Blootgesteld aan de omgevende lucht, dag- en kunstlicht, zal de pop de normale ontwikkeling ondergaan, op tijd vervellen en als volwassen insect haar levensloop verder kunnen voortzetten;

dit alles *ogenschoijnlijk* zonder nadelige gevolgen. Bij het „plukken” van redcellen in een bevruchtungskastje viel hem een pop letterlijk in handen. De ogen begonnen nauwelijks te kleuren. Hij kreeg de inval deze pop in een broedstoof te brengen en wel met de kop naar beneden in een omgekeerde houten celhouder. Hij zag de verdere ontwikkeling ervan zich voltooien; vier dagen later kroop een flinke jonge moer achterwaarts uit de celhouder. Deze kwam in een bevruchtungskastje en kwam binnen de normale tijd aan de leg en kweet zich uitstekend van haar taak.

Na dit succes heeft hij nog vele malen de proef met gelijke uitslag herhaald.

Als men bij het dopensnijden een dop zo beschadigt, dat de inhoud te zien is, de pop zelf mag niet geraakt zijn, is deze dop niet waardeeloos, maar men moet ervoor zorgen, dat de bijen niet bij de opening kunnen komen, een arrestkooitje geeft hier uitkomst.

Maandblad Vlaamse Bijentelersbond 1965/1.

Apidictor

In het laatste nummer (1964/12) van het Groentje beschreef ik het apparaat Apidictor, waarmee men kon nagaan of een volk zwermneiging had. Het is een uitvinding van de Engelsman Wood en volgens een advertentie in het American Beejournal 1965/6 is het apparaat thans in Amerika verkrijgbaar; de prijs is \$ 149.50 (f 600,—).

Witte verf voor kasten

Het Departement voor Landbouw in de V.S. schenkt veel aandacht aan de bijenteelt, ook aan de technische vraagstukken.

Veel werk is verricht om na te gaan welke kleur het meest geschikt is voor bijenkasten. Tenslotte kwam men tot de overtuiging dat een goede witte verf het beste was.

Deze voldoet bij hoge temperaturen nog beter dan aluminiumverf (A.B.J. 1965/6).

Ook in Gleanings 1965/2 staat een mededeling dat wit geschilderde kasten beter tegen hitte beschermen dan kasten met aluminiumverf behandeld. Ook zijn, wanneer kasten in de volle zon staan, luchtgaten boven in de kasten nuttig. Maar schaduw is de beste beschutting.

En in een advertentie in de Australasian Beekeeper geeft een firma kennis van een speciale witte verf voor bijenkasten. Een laag ervan op nieuw hout of over oude verf is voldoende, grondverf enz. zijn overbodig. Deze verf is binnen een uur droog, maar is bedoeld voor groot-imkers, daar deze alleen geleverd wordt in bussen van ± 18 liter.

Varia

Fiesta de la Abeja. De Spaanse imkers vieren jaarlijks op 30 december hun Fiesta de la Abeja-Bijenfeest. Bij deze gelegenheid krijgt een verdienstelijk imker de Gouden Bij, de hoogste onderscheiding. (Swd Imker 1965/).

Honing voor schoolkinderen. In Stiermarken (Oostenrijk) kregen op 30-10-1964 20.000 kinderen een gratis monster honing met een folder voor het gebruik van honing. (Swd Imker 1965/1).

Kaarsvet. Het verschijnsel dat wij met de naam „kaarsvet” aanduiden heeft in Duitsland een meer poëtische naam, n.l. „Blütenbildung”. Die Biene 1965/2.

Honingetiketten

Wordt honing met een aantrekkelijk etiket beter verkocht dan honing met een minder smaakvol etiket?

Deze vraag stelde een imker in New-Zeeland aan een winkelier en het antwoord was: Als ik twaalf gelijke potten met verschillende honing tegen de zelfde prijs op de plank heb, zouden 5 van de 6 klanten de pot nemen met een aantrekkelijk etiket. Een goed bijenhouder moet niet alles weten om een goed product te maken, hij moet ook we-

ten dit te verkopen. De invloed van kleur op ons is groot.

Kleuren-specialisten in de V.S. hebben aangetoond, dat de meeste mensen worden aangetrokken door etiketten van licht rood, geel groen papier, wit had de minste invloed.

Een wit etiket met zwarte letters is dus verkeerd. (The Australasian Beekeeper 1964/9).

Bijensteken en eiwit

Amerikaanse geleerden hebben proeven genomen met bijengif en witte muizen. Als men de muizen nadat zij zes uur niets gegeten hadden, een bepaalde dosis bijengif inspoot bleven zij bijna alle in leven. Kregen de muizen echter dezelfde injectie nadat zij eiwit-rijk voedsel hadden gekregen, dan stierven de meeste van hen.

Deze proeven doen vermoeden, dat de lichaamsstoffen die aan gewoon eiwit de giftige werking kunnen ontnemen, dat ook aan bijengif kunnen doen.

En al zijn mensen en muizen niet hetzelfde, toch zou deze ontdekking van belang kunnen zijn voor mensen, ook geen bijenhouders, die overgevoelig voor insectensteken zijn, om in plaats van des middags des avonds hun warme, eiwitrijke maaltijden te gebruiken. (Gleanings 1964/12).

DE RADIALE SLINGER

In een der laatste van onze verhaaltjes spraken we over de radiale slinger. Hierover ontvingen we diverse reacties.

De radiale slinger, waarin de raten met de bovenlat naar de buitenwand en de onderlat naar de as gekeerd worden geplaatst heeft tot groot voordeel, dat men zoveel raten kan slingeren als men wil. Om 20 raten te slingeren hoeft de slinger niet eens zo bijzonder groot te zijn. Bovendien slingert men de raten in één keer leeg, zonder keren en men heeft veel min-

der last van ratenbeschadiging. Bovendien hoeft een dergelijke slinger niet duurder te zijn dan een gebruikelijke en is voor „do it self”-ers niet veel moeilijker te maken.

Graag zouden we aan het verzoek van velen voldoen om een werktekening te plaatsen. We hebben echter een nieuw model in ons hoofd, waarvan het idee nog uitgewerkt moet worden. We zouden onze lezers niet graag iets voorschotelen, waarvan we weten, dat er betere mogelijkheden zijn. Daarom vragen we enige maanden geduld. Ingewijden weten, dat het maken van een werktekening veel werk vraagt. De meest ongeduldigen kunnen we mogelijk nog helpen aan een werktekening van een oud model, dat enige jaren geleden in Ambrosius heeft gestaan.

Pam.

Raathoning

en slingerhoning van heide- en zomerdracht te koop gevraagd. Aanbieding met opgave van hoeveelheid en verlangde prijs aan

Bijenstand de Koershof
Diepenveen tel. 05709-337



Ambrosiuskorf op de bijenmarkt te Dordrecht. Foto: A. de Groot

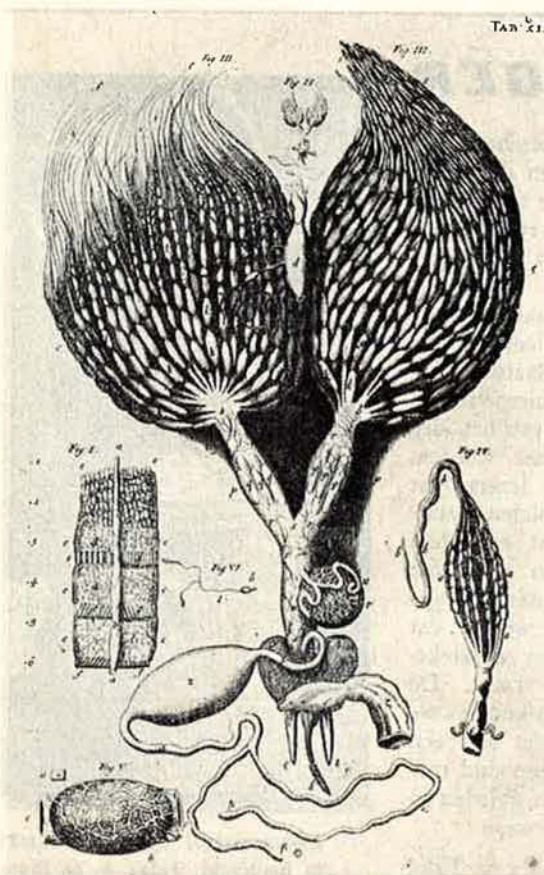
BIJENTEELT

in vroeger jaren (VI)

De oplossing van het netelige vraagstuk van het geslacht der bijen bracht onze grote natuuronderzoeker Jan Swammerdam, geboren in 1637, wiens onderzoekingen zijn beschreven in de *Bijbel der Natuure*. In 1667 had hij reeds het bewijs gevonden, dat de „koning” een wijfje was en later schrijft hij:

Als ik op den 22 augustus 1673 een korf Byen, die geswermt had, quam te openen, soo vond ik daarin eenige duysende gemeene Byen, eenige honderde Hommels of Broeybeyen (darren) ende een Koning: maar gelyk effen geseght is, alsoo daar eygentlyk geen Koningh, noch ook Hommels, in de korven der Byen ooit of ooit te vinden syn: ende dat door een seer groot, ende geheel onverschoonelyk misverstant, de geseide Dierkens de voorige namen gegeven ende toegeeygent syn; soo sal ik alhier nu in het begin vermaanen, dat ik overal in myn volgende werk den gefingeerden Koning, het Wyfken der

De koningin ontleed (1677)



Byen sal noemen, ende den gemeenden Broeyby sal ik het Manneken der Byen heeten; ende ten laatsten de gemeene Byen, sal ik Werkbyen tot onderscheit noemen, waar van ik dan van alles de reeden in het vervolg klaarelyk ende onwedersprekelyk sal geeven, toonen ende bewyzen". Over het moeilijke punt van de werkbijen had hij een bijzonder juist oordeel. Hij zegt: van ontijdig geslacht synde, en natuurlijk gelubde, synde nochtans meer vrouwelyk als mannelijk van maaksel en aard er verder: „In de gemeene Bye, als ook in het Wyfken zijn particulier te sien, den Angel, syn fenyn Beursken (gifblaasje) syne pypkens, soo wel die van voren, als van agteren, daar uyt gaan, de koker des Angels, syne Kraakbeenen en Spieren, van alle welke deelen het Manneken ontbloot is. En verder: Behalven alleen dat se geen Eyerstok hebben, ende alsoo als slaafagtige en gelubde Dienstmaagden, dewelke de geheimenissen van haare meesteres niet en weeten, in dese huyshouding gebooren werden, ende alsoo nergens anders toe bekwaam syn, als om de Kinderen ofte de jonge Wurmen der Byen te voeden, ende op te kweeken, die haare huyskens te bouwen.

Tot zover Jan Swammerdam, die zich in hoofdzaak met dit deel van zijn uitgebreide onderzoekingen een wereldfaam heeft verworven en die helaas reeds op 43-jarige leeftijd overleed. Hoever hij het in de ontledkunde had gebracht, blijkt duidelijk uit de tekening, waarin „pertikulier” te zien de eierstokken enzovoort van de koningin, de ontdekking waardoor de koning der bijen naar het rijk der fabelen werd verwezen. Ik wil niet al te lang bij de literatuur over de bijen stilstaan, maar moet toch wel even iets zeggen over een paar boeken, waarvan de titelprenten ons wel enige indruk geven van het leven in die tijd. Daar is op de eerste plaats, geschreven door P. Nijland, der Medicijnen Doctor „De medicijnwinkel of ervaren Huyshouder, zijnde het derde deel van het Vermakelijck Landt-leven, alsmede Den Naerstigen Byenhouders”. Op de titelprent van de Medicijnwinkel is afgebeeld „De medicijnwinkel voor menschen en beesten”. Aangezien het oktrooi voor het drukken van dit boek door de Staten van Hollandt en West-Vrieslant op 10 december 1668 werd verleend aan de drukker Marcus Doornick te Amsterdam, moet de afgebeelde apotheek uit die tijd dateren. Daarnaast is in mijn bezit een geheel gelijklopende *Naerstigen Bijenhouders*, die echter in 1711 is gedrukt bij de

De MEDICYN-WINCKEL, Of Erbaren HUYSHOUDER;

Zijnde het III. DEEL van het

VERMAKELYCK LANDT-LEVEN.

Onderwijfende/hoe men binnen en buyten de Seeden/kruiden/Me-
dijnen vooch de gebreken van Menschen en Beesten / sal doe-maken en bereyden.

MEET

Een Onderrichtinge, hoe men uyt verscherden Bloemen en Kruiden, mact oec
wel-ruykende Wateren, sal konnen uyt-trekken, en distilleren.

Als mede

Den Naerstigen BYEN-HOUDER,

Door P. NYLAND, der Medicynen Doctor.

Naest is hier achter by-geborght Den VERSTANDIGEN KOCK.



Amsterdam, 1702 Marcus Doornick, Boekverkooper op den Dijkendam/
in 't Compagnie-archief, Met Privilegie.

Uit: „De medicijnwinkel voor menschen en beesten“

Weduwe Gijsbert de Groot te Amsterdam tussen de twee Haarlemmer sluysen, in de Groote Bijbel. Daar het oorspronkelijke werk in 1668 of eerder werd geschreven valt het vóór de ontdekking van Swammerdam en steunt het op het boek van Clutius.

Voor de curiositeit wil ik u nog iets vertellen van een bijenboek, dat als handschrift in omloop is geweest en ongeveer een eeuw later werd gedrukt. Het oorspronkelijke werk werd geschreven door Petrus Hendrix, die omstreeks 1750 kapelaan was te Blitterswijk en daarna te Lottum. De titel luidt: *Bijenboek ofte Practijk der bijen* dat is, hoe de bijen langhs den kandt van de Maes, Peel, Niers en naebueringe Platsen moeten gehanteert en bearbeydt worden, opgesteld bij maniere van saemenspraec door Peeter Hendrix à Meerloo. Dit werk is nooit uitgegeven, maar kreeg toch een grote bekendheid onder de imkers van die streek. Het oorspronkelijke handschrift is blijkbaar verloren gegaan, maar de Heer M. J. Jansen, die het ten slotte in 1890 uitgaf, gebruikte hiervoor een in 1809 vervaardigd afschrift, overgeschreven door Gerardus Vaegs uit de Welder-Loy. De ontdekkingen van Swammerdam begonnen door te dringen, wat ook uit dit boekje blijkt.

Discipel: Hebben de byen ock een hooft onder hetwelke sy staen?

Meester: Sonder twyffel ja en dit hooft is haeren Koningh of moeder.

Discipel: Waerom wordt desen Koningh ock moer of moeder genoemt?

Meester: Omdat alle byen van haer voort-koemen.

Dit is sonder twyffel, want heft de bye geene moeder, so maekt sy ock geene jonge byen, gelyk de ondervindingh leerd. Oppent de moeder, men vindt in haeren buyck schraet, gelyck in vyschen; die noemt men schraet of saet of neeten; dit werpt de moeder in de doppen der raeten; dit wordt door de warmte der byen bebroeyt en in korte dagen verandert de neete in eenen worm, lyggende in wytte materry, gelyck melck. Ontrent aght daegen sluyt sy den dop en naer drie weeken is het een volkoemen bye.

Vervolgens iets uit „Ontdekking van de Staatkunde Der Natuur, of Beschrijving Van het Wonderbaar Gemeenebest der Honingbyen en Zyde-wurmen met alles wat betrekking daartoe heeft. Kortbondig voorgesteld, in den Kruid-Hof van den Heer Waarmond, daarover redeneerende met Juffrouw Leergraag en den Heer Natuur-Underzoeker. Doormengt met vrolijke Aanmerkingen en nuttige Betrachtungen“. Het boek is van 1764. Van de afgebeelde observatiekast zegt Waarmond: Om alles naauwkeurig te kunnen gadeslaan, heb ik deze aanzienlijke Byen-korf doen maken, bestaande uit groote Engelse glaze-ruiten, gevat in final en verguld loor, zo dat zy niets voor myne

Uit: „Den Naerstigen Byenhouder“

Den Naerstigen BYEN-HOUDER,

Onderrechtende

Hoe men met nut en profijt de Byen
regeeren en onderhouden sal.

Als mede

Verdanig men Honing en Wasch, op een korte en bequame
manier sal vergaderen / beleyden en supberen.





In de Kruid-Hof van de heer Waarmond (1764)

oogen kunnen verbergen". Ik mag nog even de beschrijving van het Eierleggen door de koningin aan u voorleggen.

Waarmond: Daar komt de Koninginne met haar geleide aan; zie hoe manhaftig dat zy voort gaat.

Leergraag: Wat doet zy in dit kamertje?

Waarmond: Zy doet een nuttig werk voor het algemeen, dog haare kuisheid zou 'er verlegen over worden, indien zy wist dat wy haar bekeeken.

Leergraag: Het is of zy op het heimelyk gemak gaat om zig te ontlasten.

Natuuronderzoeker. Abuis Mejuffer; maar zy steekt het agterste einde van haar lichaam in dat Celletje, om 'er een eytje in te leggen, na dat zy alvorens, met haar eige oogen heeft beschouwd of het wel leedig, ryn en schoon was! en, terwijl zy daarmede bezig is, staan de Hommels, als haare dienaars oppassers of Hovelingen in een kring rondom haar, met het hoofd na de Koninginne gekeerd, slaande met hunne vleugels als verheugd zynde, en die Vorstinne Moeder pryzende, wegens haare vruchtbaarheid, gaande nieuwe kinderen en onderdanen aan het Gemeene-best schenken.

Ten slotte, om van de literatuur over de bijen af te stappen twee gevallen waarin de bijenhouderij

— buiten de techniek van het imkeren — leidde tot het behalen van een universitaire graad. Ik laat u het titelblad zien van het boek van Thomas Cantipratensis, dat in 1515 te Leiden bij Jan Zeuertse werd gedrukt. Dit titelblad was gedrukt in rood en versierd met twee houtgravures. De bovenste stelt drie bijenkorven voor, die afwijken van het gebruikelijke type korven en die naar het lijkt van wilgeteen zijn gevlochten. De onderste toont ons Jezus, die voor een aantal mensen preekt. De Zuidnederlandse kloosterling Thomas van Cantimpré past in zijn boek het leven der bijen toe op het kloosterleven en trekt een parallel tussen de kerkelijke hiërarchie en de orde in de bijenstaat. Zijn aandacht viel op de bijen, omdat haar staat een voorbeeld was van een goed geordende samenleving waarin de (bijen)koning — de prelaat — te gebieden en de anderen, het volk (de ondersaten), te gehoorzamen heeft. Hij verdeelde zijn werk in twee boeken, het eerste over de prelaten, het tweede over de ondersaten, elk verdeeld in een aantal hoofdstukken. Uit de titels van de hoofdstukken volgt de vergelijking, bijvoorbeeld Boek I Hoofdstuk 4: „Dat een prelaat wesen sel zonder wreedheid — Die conynck der byen en heeft geen angel, nochtans is hi gewapent mit mogentheit ende mit onschichheit." In 1902 promoveerde de heer W. A. van der Vet aan de universiteit te Leiden tot Doctor in de Letteren op een proefschrift, dat gewijd was aan dit *Biënboek* van Thomas van Cantimpré, waaraan trouwens veel schrijvers aandacht hebben besteed.



Hier beghint der byen boeck
ende is tracterende vanden
prelaten ende den ondersatē



GEWELDIG!



Dit apparaat verschaft ons volkomen voldoening, precies zoals wij verwachtten, het is zeer goed afgewerkt en bewijst ons grote diensten.
(uittreksel uit een brief van een van onze afnemers)

Zo beoordelen en prijzen onze afnemers eenstemmig:

DE HONINGVERWARMER AMI-API GEPATENTEERD (SGDG)

De AMI-API verlicht Uw werk, het is een hygiënisch procedé en Uw honing wordt nooit te warm (automatische regeling) 6 verwisselbare verwarmingsroosters van verschillende grootte.

Prijs per compleet apparaat Hfl. 126,- franko huis.

Als het apparaat U niet bevalt, kunt U het binnen 8 dagen weer teruggeven.

Société GEBO, Rue Jacques Peirotes 67, Strasbourg, Tél. 34.41.55

Wat presteren onze bijen? (slot)

Waterhaalsters

Op elke vlucht neemt de waterhaalster 0,03 tot 0,04 gram water mee naar haar woning. De dagelijkse behoefte aan water ligt in de buurt van 200 gram. Per dag zijn er 6.000 tot 7.000 vluchten naar de drinkplaatsen nodig. Bij temperaturen boven 30 graden zijn soms tot 90% van de vlieg-bijen bezig water te halen omdat bij hoge temperatuur de waterbehoefte van het volk sterk stijgt. Duizend bijen geven in 24 uur 15 tot 20 gram water af. Na een goede drachtdag verdampt een volk gedurende de nacht 1 liter water uit de woning.

Bestuivingsprestatie

Een bij moet minstens 100 bloemen bezoeken voordat haar honingblaasje vol is. Als 60.000 vluchten 1 kg honing opleveren, worden bij het verzamelen daarvan minstens 6 miljoen bloemen bestoven. Als een volk voor eigen gebruik 50 kg honing nodig heeft, worden bij het verzamelen daarvan 300 miljoen bloemen bezocht.

Hierbij komt nog de bestuivingsprestatie van de stuifmeelhaalsters. Zij moeten ongeveer 80 bloemen bezoeken voordat ze een paar stuifmeelklompjes hebben verzameld. 50.000 paar stuifmeelklompjes wegen 1 kg. Een kg stuifmeel is afkomstig van 4 miljoen bloemen. Een volk heeft minstens 25 kg stuifmeel per jaar nodig. Om dat te verzamelen bezoeken de bijen 100 miljoen bloemen.

Het bestuivingswerk van de nectar- en stuifmeelhaalsters kan men echter niet door eenvoudige optelling bepalen omdat menige stuifmeelhaalster ook nectar en menige nectarhaalster ook stuifmeel verzamelt. Vele bloemen worden ook meermalen bevlogen. Omdat de gegeven cijfers eerder te laag dan te hoog genomen zijn, kunnen ze gevoeglijk als gemiddelde worden aangenomen.

Bouwprestatie

De bij zweeft aan de onderzijde van haar lichaam tegelijk 8 wasplaatjes uit. Een wasplaatje weegt 0,0008 gram. Een gram was wordt dus geleverd door 1.250 wasschubjes, maar dit aantal loopt zeer sterk uiteen.

Voor 1 dm² natuurlijke ratenbouw is 9 gram was nodig.

Als de bijen 1 dm² kunstraat uitbouwen, gebruiken ze daarbij toch nog 2,6 gram was die ze zelf produceren. De middenwand van de raat blijft in dit geval namelijk dikker dan bij natuurlijke bouw. Ook voor het verzegelen van broed- en honingcellen is nog was nodig.

Voor het uitbouwen van één kunstraat van broedkamerformaat is 15,65 gram was nodig. Dat zijn ongeveer 19.562,5 wasschubjes.

Legprestatie

Een koningin legt in een legseizoen ongeveer 100.000 tot 150.000 eitjes.

Een eitje weegt van 0,00013 tot 0,00018 gram. Het is 1,4 tot 1,5 mm lang en 0,3 mm breed. De koningin weegt 0,25 gram. In een jaar produceert ze dus het 60-voudige van haar eigen lichaams-gewicht aan eitjes.

IN MEMORIAM

Op 59-jarige leeftijd overleed de heer H. Kuyten van de afdeling St. Ambrosius-Peel-land te Deurne.

Van de afdeling Venlo overleed het bestuurslid en depothouder de heer Jan van Cruchten.

Uit Helenaveen bereikt ons het droevige bericht van het overlijden van de geestelijk adviseur pastoor Albertus Timmers.

Jaarverslag v.d. afd. bijenteelt van het landbouwschap over '64

De afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap is het ontmoetingspunt van de verschillende organisaties van bijenhouders in Nederland. Het regelde contact dat hier plaats vindt, heeft inmiddels mede geleid naar een streven tot meer samenwerking tussen de organisaties. In verband hiermee heeft tegen het einde van het verslagjaar een commissie van vertrouwensmannen een aantal aanbevelingen gedaan welke in de organisaties diepgaand besproken zullen worden.

Voor de imkers was 1964 in vele opzichten een goed jaar. De bijenvolken ontwikkelden zich gunstig. De honingsoogst was goed, maar toch moest nog veel honing worden geïmporteerd om aan de vraag te kunnen voldoen. De hoge wereldmarktprijs voor honing, die uiteraard in de consumentenprijs tot uiting kwam, heeft overigens in de eerste helft van 1964 het verbruik belangrijk geremd.

Algemene voorwaarden plaatsen bijenvolken

De regeling voor het oplossen van geschillen tussen imkers en fruittelers behoeft verbetering. In overleg met de afdeling Juridische en Bedrijfsorganisatorische Aangelegenheden van het Landbouwschap kwam nieuwe algemene voorwaarden tot stand inzake het plaatsen van bijenvolken op fruitpercelen. Voorheen hield de regeling in, dat de rijksbijenteeltconsulent in een geschil een voor beide partijen bindende uitspraak kon doen. De nieuwe regeling voorziet in de samenstelling van een arbitragecommissie. De ervaring met de nieuwe regeling is gunstig.

Fruittelers en imkers waren voorts van mening, dat de vergoedingen voor het plaatsen van bijenvolken verhoogd moesten worden, in verband met de gewenste uitbreiding van het aantal volken voor het bestuiven van fruit. De minimumvergoeding voor een kastvolk geplaatst in een boomgaard werd gesteld op f 15,— (f 10,— in 1963). Voor plaatsing onder minder gunstige condities zijn de vergoedingen hoger. De vergoeding voor plaatsing van een kastvolk onder staand glas bedraagt per periode van maximaal drie weken f 35,— en voor een korfvolk f 25,—. Bij plaatsing van bijen in de openlucht bij meloenen en aardbeien onder plat glas moet per periode van vier weken f 25,— worden gegeven voor een kastvolk en f 20,— voor een korfvolk.

Prijs bijensuiker

De sterke stijging van de wereldmarktprijs voor suiker had in de voorzomer van 1963 tot gevolg, dat het voor de imkers voordeliger was om suiker

te kopen, die onder de Nederlandse garantieregeling voor suikerbietentelers viel. In juni en augustus 1964 is de situatie in zijn tegendeel veranderd. Daarop heeft de Nederlandse suikerconventie op verzoek van de afdeling de bijzondere prijsstelling voor bijensuiker weer van toepassing verklaard.

Deze houdt in, dat de lage wereldmarktprijs de basis vormt voor de prijs van bijensuiker. Deze prijs wordt overigens nog altijd (en naar de mening van de afdeling Bijenteelt ten onrechte) verhoogd met het invoerrecht. Ook wordt omzetbelasting geheven.

Koolzaad in de Flevopolder

Vanaf 1961 wordt in de Flevopolder jaarlijks een deel van de oppervlakte koolzaad gereserveerd voor de bijenteelt. In dat deel worden schadelijke insecten bestreden met insecticiden, die voor bijen niet of slechts in geringe mate gevaarlijk zijn. In het voorjaar van 1964 zijn ongeveer 3.000 bijenvolken bij het bloeiende koolzaad in de polder geplaatst. Deze volken hebben ongeveer 45.000 kg koolzaadhoning verzameld.

De directie van de IJsselmeerpolders liet in het afgelopen jaar weten, dat niet meer van jaar op jaar kon worden gezien of bijen toegelaten konden worden. Dit zou voor een langere periode geregeld moeten worden, of de bijen zouden geheel geweerd worden.

De afdeling Bijenteelt wees in een verzoekschrift aan de directie op het belang van koolzaad voor de ontwikkeling van de bijenvolken. Behalve in de Flevopolder wordt in Nederland echter weinig koolzaad verbouwd. Het koolzaad in de polder heeft stellig bijgedragen tot het afremmen van de teruggang van de bijenteelt. Dat is van groot belang in verband met de toenemende betekenis van de bijen voor de bestuiving van bepaalde land- en tuinbouwgewassen.

De directie nam een voor de imkers gunstige beslissing. In de komende jaren kunnen zij erop rekenen, dat in de Flevopolder ongeveer 500 ha koolzaad in de bloeitijd ter beschikking van hun volken staat.

ONZE IMKERSAGENDA

18 september: Imkersdag Venlo, zie bericht in dit nummer.

25 september: Bijenmarkt Eerbeek, zie bericht in dit nummer.

8, 9 en 10 oktober: Imkersweekend op Ambrosiushoeve, zie bericht in dit nummer.

IMKERSDAG

Zaterdag 18 september
Venlo

Spreker: de heer J. Vriens, biologielaar
te Helmond.

Ijsrevue met o.a. Joan Haanappel.

Enorme tentoonstelling op landbouw-
gebied met grote bijtentoonstelling.

U kunt nog meedoen als u uw bijdrage
(f 12,50 per persoon) direct overschrijft
op het gironummer van uw eigen bonds-
secretaris:

A.B.T.B., Bergstraat 28, Arnhem,
Giro 843632,
L.L.T.B., Klompstraat 21, Heerlen,
Giro 1052195,
N.C.B., Spoorlaan 50, Tilburg,
Giro 1074458,
Ver. tot Bevordering der Bijenteelt,
Bijenhuis, Wageningen, Giro 846801

Na ontvangst wordt 't programmaboekje,
tevens bewijs van toegang, u direct toe-
gezonden.

Korte berichten

EPER IMKERS OP EXCURSIE

Een 16-tal imkers vertrok zaterdag 3 juli j.l. naar Renkum alwaar door de heer A. v. d. Brink een excursie werd gehouden over zijn methode van imken. De imkers kregen wat bijenteelt betreft het neusje van de zalm te zien. Ten eerste kregen zij een korf te zien met prachtige ratenbouw, alles hagelwit. Daarna zijn er verschillende kasten getoond, waarbij de ratenbouw duidelijk in het oog viel. Veel gebruik van kunstraat, uitgebouwd liefst door volken met een jonge moeder, gaf een ratenbouw met een minimum aan darrecellen. Darrecellen midden op de raat werden niet geduld, slechts opzij van, en onderaan de raat was toegestaan op de stal van de heer v. d. Brink. Dat dit voldoende is bleek doordat er toch veel darren in de volken aanwezig waren. Het niet insmelten van de draden in de kunstraat schijnt het ons toe dat dit niet altijd succesvol is. Bij verschillende raten bleek de onderste draad niet in de was van de kunstraat te zitten maar halverwege in de celwanden. Hierdoor kreeg men darrecellen of overgangscellen. Bij een goed ingesmolten kunstraat is dit niet het geval. Ook dan zijn er mislukkingen waar te nemen maar niet in die mate. Een voordeeltje dat niet mag worden onderschat was, dat de drachtbronnen rondom de stal velerlei was: acacia, linde en wilgeroosje, waren in die hoeveelheid aanwezig, dat de volken voldoende in eigen voer konden voorzien.

Alhoewel dit voordeeltje aanwezig was, moet er gezegd worden dat het vakmanschap van deze imker duidelijk zichtbaar was. Imkers met jaren ervaring hebben zich kunnen vergapen aan de optimale toe-

stand en verzorging van deze volken. Een bezoek aan deze stal kunnen wij iedere imker aanraden.

De secretaris, W. Groenewold.

BIJENMARKT EPE

Burgemeester Renken opende de markt. De heer Groenewold vestigde de aandacht op de lage suikerprijs, de redelijke vergoeding voor de verhuur van fruitvolken en de goede stand van de heide. De ongeveer 1000 potten honing werden verkocht voor f 1,75 tot f 1,95 (voorjaars- en zomerhoning), f 3,— tot f 3,25 (heidehoning) en f 2,75 (dopheidehoning). Aangevoerd waren 12 korfvolken en 38 kastvolken. De prijzen waren resp. f 15,— tot f 25,— en f 45,— tot f 60,—.

Zomerraathoning werd verkocht voor f 2,50 tot f 2,75 per pond.

BIJENEVENEMENT TE RENKUM

De markt werd geopend door mr. L. R. J. ridder van Rappard, voorzitter van de Vereniging te Wageningen. Er waren ongeveer 70 volken aangevoerd. De prijzen voor de beste volken gingen naar de heren A. T. v. d. Brink te Renkum, C. v. d. Brink te Bennekom en H. v. d. Brink te Renkum. De prijs voor de grootste aanvoer verwierf de heer H. Borre te Ede. De prijzen voor de beste honing behaalden de heren A. T. v. d. Brink, H. Eljzen, C. Noppen en W. Berendsen.

De tentoonstelling was bijzonder goed wat de opzet betreft. Er was veel over bijen te zien maar ook de stand van de Natuurwacht was zeer instructief. Verder waren er het oude pottenbakkersbedrijf en het korfvelechtersbedrijf in werking te zien. De K.R.O. had een vraaggesprek met de heer Folmer te Renkum, dat 's avonds werd uitgezonden. De heer Laban vertoonde een aantal zeer interessante films en hij demonstreerde de plaatsvastheid van bijen, die op op het terrein geplaatste voerschaaltjes bevlogen. Op beide dagen luisterden muziekkorpsen het evenement op verdienstelijke wijze op. Bij de opening gaven tal van autoriteiten blijk van hun belangstelling voor dit jaarlijkse bijenevenement.

BIJENMARKT VEENENDAAL

Vorig jaar was de aanvoer op deze markt 300 volken, dit jaar niet minder dan 700. De prijzen van de korfvolken bedroegen f 15,— tot f 30,—. De prijzen voor de beste kastvolken gingen naar de heren A. T. v. d. Brink te Renkum en A. Lökkert te Groenekan, de prijzen voor de beste korfvolken naar de heren G. J. Roelofsen te Ede en A. T. v. d. Brink te Renkum. De grootste aanvoer kwam van de heer van 't Land te Barneveld, die niet minder dan 120 volken aanvoerde. Hij legde daarmee definitief beslag op de wisselbeker van de gemeente Veenendaal.

57e Honing- en Bijenmarkt te Eerbeek op zaterdag 25 september a.s.

Ondanks het ongunstige seizoen zijn de berichten over de honingwinning van dien aard dat we besloten hebben ook dit jaar de alom bekende honing- en bijenmarkt te Eerbeek door te laten gaan. De heide, die er bijzonder goed voorstaat, kan nog heel veel goed maken.

Evenals andere jaren kunnen de aanvoerders van honing en bijenvolken zich weer tijdig opgeven bij de secretaris van de afd. Eerbeek. Het programma, tevens bevattende het reglement, zal u op aanvraag ten spoedigste gratis worden toegezonden.

Hopende op een goede heidedracht gaarne een tot ziens in Eerbeek op zaterdag 25 september.

Namens het bestuur:

A. H. Verbeek, secretaris,

Jan Mankesstr. 36, Eerbeek, tel. 08338—533

Verkiezing hoofdbestuur „Wageningen“

Aan de beurt van aftreden zijn dit jaar de hoofdbestuurders voor de groepen Groningen, Drenthe, Overijssel West, Betuwe en Noord-Holland. De afdelingen, behorende tot die groepen, kunnen kandidaten stellen. De namen der kandidaten, vergezeld van een door hen ondertekende verklaring dat zij bereid zijn een (her)benoeming te aanvaarden, moeten vóór 10 oktober bij het hoofdbestuur zijn binnengekomen. (De heer A. H. van den Berg is verhuisd naar B. v. Hackfortweg 3 te Vorden. In verband daarmee kan hij geen nieuwe kandidatuur voor de groep Noord-Holland aanvaarden.)

Nieuwe kansen voor koolzaad

Nu de overheid voor de oogst 1966 een streefprijs van f 58,— per 100 kg voor koolzaad heeft vastgesteld, mag worden verwacht dat in bepaalde gebieden van ons land de teelt van dit gewas weer wat meer in de belangstelling zal komen.

(Landbouwdocumentatie 3 juli)

DEURNE

De bijenhouders van „St. Ambrosius-Peelland“ te Deurne, waren zaterdag 17 juli te gast op de Ambrosius-hoeve te Hilvarenbeek. Onder de deskundige leiding van ir. Mommers, bestudeerden zij verschillende rasvolken en genoten daarna van het uitgebreide bomen-, heesters- en bloemenpark. Jammer dat de 300 hoofdvolkens elders waren uitgezet voor honingwinning.

Zondag 18 juli was er wederom een goed verzorgde middag, n.l. een praktische zomerles op de stand van één der leden. Als bijenteeltonderwijzer verzorgde onze oud-crevorzitter, de heer P. H. Martens, deze les. Een zeer nuttige en geslaagde middag zowel voor nieuwelingen als voor gevorderden.

H.M.

Imkersweekeinde Ambrosiushoeve gaar door!

Naar aanleiding van de publicatie in het maandblad Bijenteelt van juni 1965 zijn er zoveel reacties binnengekomen, dat het imkersweekeinde op Ambrosiushoeve wel door zal kunnen gaan.

In verband met het beschikbaar zijn van de Jeugdherberg te Hilvarenbeek, wordt dit weekeinde georganiseerd op 8, 9 en 10 oktober.

Programma:

8 oktober: Bijeenkomst deelnemers op Ambrosiushoeve om 19.30 uur. Begroeting en vertoning bijenfilm. Overnachten in Jeugdherberg.

9 oktober: 9 uur aanvang inleidingen en demonstraties. 's Middags wordt lunchpakket (meegenomen van Jeugdherberg) genuttigd. Voor koffie wordt gezorgd. 17 uur einde inleidingen. Daarna warme maaltijd in de Jeugdherberg. Eventueel 's avonds nog film of dia's.

10 oktober: 10.30 uur aanvang inleidingen. 's Middags gebruik lunchpakket. 16 uur sluiting.

De kosten voor het verblijf en de maaltijden in de Jeugdherberg bedragen ongeveer f 15,— per persoon. Voor de overnachting in de Jeugdherberg moeten 2 lakens en 1 sloop worden meegebracht. De Jeugdherberg heeft 2 afdelingen, dus dames kunnen hier ook logeren.

Een gedetailleerd programma van de inleidingen kan nog niet worden verstrekt. In ieder geval zullen worden behandeld: Erfelijkheidsleer bij bijen. Invoeren van koninginnen. Nosema. Verslag congres Boekarest. Demonstratie o.a. ziekteonderzoek, nektaronderzoek, beplanting tuin.

Deelnemers kunnen zich thans definitief aanmelden

bij de Rijksbijenteeltconsulent ir. J. Mommers, Bredaseweg 304 te Tilburg.

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 2,50, elke 4 woorden meer f 0,50. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 873335 t.n.v. Drukkerij Maastricht en Verhoeven te Arnhem, met vermelding „Speurbijtjes“. Inzendtermijn: vóór de 10e van de maand. Opgegeven „Speurbijtjes“ waarvan de betaling nog niet is ontvangen zullen niet worden geplaatst.

TE KOOP: Nog diverse soorten honing van de fijnste kwaliteit. Vraagt prijsopgave. Bijenstand H. T. van Dam & Zn., Jubbega.

GRATIS PROEFNUMMER Maandblad Vlaamse Bijentelersbond. Aanvragen bij E. Weckers, Fred.kherennovenstraat 27, Reet (Beigé). Postrekening 871430. Abonnementenprijs 150 Belg. Fr.

TE KOOP GEVRAAGD: Gebruikte bijenkorven, zes-raams kastjes en verzakstijtes voor zwermen. Tevens vragen wij te koop een twee- of drie-raams honingslinger. Bijenstand „De Bijenkorf“, Faas Eliaslaan 10, Baarn, telefoon 02954-4266.

TE KOOP: Lindehoning nieuwe oogst à f 2,20 per kg; Klaverhoning (wit) à f 2,— per kg; Boekweithoning à f 1,80 per kg, in bussen van 25 kg. Levering franko huis. Bijenstand „De Bijenkorf“, Faas Eliaslaan 10, Baarn.

TE KOOP GEVRAAGD: Alle soorten Bijenvolken, zowel korven als kasten, en alle bijenteeltbenodigdheden, tegen contante betaling, en aan huis afgehaald. Bijenstand „De Bijenkorf“, Faas Eliaslaan 10, Baarn, Telefoon 02954-4266.

TE KOOP AANGEBODEN: Lege Bijenkasten en -korven, losse randen, roosters, raampjes, en wat er verder nodig is op bijenteeltgebied. Alles in prima staat. Bijenstand „De Bijenkorf“, Faas Eliaslaan 10, Baarn.

TE KOOP: drie-raams honingslinger, prijs f 75,—. Faas Eliaslaan 10, Baarn, telefoon 02954-4266.

TE KOOP: Bijenvolken in antieke boerenkastjes. Bijenpark Brulleman, Breukelen, telefoon 03462-303.

GEVRAAGD: bijenvolken, in kasten en korven, worden tegen contante betaling aan huis afgehaald. Het van ouds bekende adres om zaken mee te doen: Bijenpark Brulleman, Breukelen, telefoon 03462-303.

WEER IS ONZE HONING MET DE EERSTE PRIJS BEKROOND. U koopt dus bij ons de alleroeste kwaliteit klaverhoning f 2,—, fruitthoning f 2,20, nieuwe oogst lindehoning f 2,25 per kg. Minimum afname 25 kg. Levering franko. Zeer speciale aanbieding: Als U bij ons honing koopt, leveren wij U honingflacons met deksel voor 9 cent. Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a, tel. 03462-303. Van ouds bekend. Verzendings ook naar België mogelijk.

GEVRAAGD: 2- en 3-raams honingslingers en spaarkasten. Bijenpark Brulleman, Zandpad 42a, Breukelen, telefoon 03462-303.

TE KOOP: Alles wat voor en bij een bij nodig is. Simplex-kasten, enkel- en dubbelwandig; spaarkasten en V.S.-kasten, alle in prima staat, met ramen en rooster; uitgeb. broed- en honingramen, ramen, bijenkappen, slingers, observatiekasten, enz. Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a, telefoon 03462-303. Van ouds bekend.

TE KOOP: prima bijenvolken op zes ramen, in Simplex-kasten en korven. Alles onder volle garantie. Het van ouds bekende adres: Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a, telefoon 03462-303.

TE KOOP: gebruikte bijenkorven zonder gebreken; nieuwe zwermkiepsen; vlechtriet, enz. Bijenpark Brulleman, Breukelen, telefoon 03462-303.

TE KOOP: Bijenvolken en uitneembare bijenstal. A. van Heun, Pr. Beatrixweg 6, Schaikhaar, tel. 05700-13190.

TE KOOP: Tegen elk aannemelijk bod: 10 zware bijenvolken in kasten op 20 ramen. Nog niet geslingerd. W. Schraven, Oud-Zevenaarseseweg 39, Zevenaar.

TE KOOP: 6 prima bijenvolken in enkelwandige kasten. W. Merkus, Waterstraat 7, Beek bij Nijmegen.

TE KOOP: tegen half sept. a.s. 40 bijenvolken op ramen en in korven, ook kale volken, bij P. Hartkamp, Parallelweg 29, Rheden.

TE KOOP: tegen half sept. a.s. 6 bijenvolken op ramen bij W. v. Schaik, Scheuterstraat 4 te Rheden.

GEVRAAGD: alle soorten Bijenhoning, ruwe en zuivere bijenwas en prolis. Te koop enige bijenvolken. Honing-, was- en kaarsenindustrie Arkadia, Lochem, telefoon 05730-1827.

TE KOOP: enige gebruikte bijenkasten met uitgebouwde honingkamers, verder ledige ramenvoeders enz. G. Kramer, Hoofdstraat 63, Kloosterburen, tel. 05958-277.